

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

для студентів

спеціальності

014 Середня освіта

освітньо-професійної програми

Музичне мистецтво

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

Київ-2024

Розробник: Куцан Оксана Григорівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач-методист

Викладачі: Куцан Оксана Григорівна, Сокальська Валентина Феліксівна, Міщенко Зінаїда Іванівна, Алієва Ельміра Шаїгівна, Павловська-Єжова Тетяна Андріївна – викладачі циклової комісії музики і хореографії

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

« » 2023р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи О.Тарас Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора
з навчальної роботи ОК Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. (Тетяна Романова), «28» серпня 2024р., протокол № 1

на 20 /20 н.р. (), « » 20 р., протокол №

на 20 /20 н.р. (), « » 20 р., протокол №

на 20 /20 н.р. (), « » 20 р., протокол №

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг дисципліни кредитів/годин	10/300	
Курс	4	
Обсяг кредитів/годин	4/120	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів, в тому числі:	2/60	2/60
Аудиторні (практичні)	46	36
Модульний контроль	4	4
Підготовка до складання підсумкового контролю	10	20
Самостійна робота	-	-
Форма семестрового контролю	залік	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» полягає у формуванні та розвитку піаністичних навичок, опануванні студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи, засвоєнні теоретичного матеріалу, потрібного для володіння інструментом, накопиченні музичного репертуару для проведення різних форм музичної діяльності в шкільних і культурно-освітніх установах.

Дисципліна «Основний музичний інструмент» як обов'язкова компонента освітньої програми забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою.

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності		
ЗК 4	Спроможність самостійно проводити пізнавальну діяльність, здатність до самоорганізації та саморозвитку.	мод.7, т.3-4
Фахові компетентності		
ФК 5	Здатність застосовувати інструментально-виконавські вміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності. Володіння методами роботи над творами різного жанру та стилю. Здатність до ансамблевої гри, спроможність поєднувати акомпаніаторські навички зі співом та елементами диригентської техніки.	мод.7-8
ФК 7	Володіння навичками хорового співу, хорового диригування, аналізу та читання хорових партитур; знання різножанрового хорового репертуару, методів роботи над хоровими творами, методикою роботи з хоровими колективами.	мод.7, т.1-2
ФК 8	Здатність поширювати знання з історії української та світової культури, літератури, народознавства; формувати повагу до національної мови.	мод.8, т.1-4
ФК 9	Спроможність проводити різноманітні культурно-мистецькі заходи, спрямовані на відродження української духовності.	мод. 7-8
ФК 10	Спроможність формувати високі морально-етичні якості особистості, розвивати художньо-естетичний смак, збагачувати інтелектуальний, творчий, культурний потенціал.	мод. 7-8
Предметні компетентності		
	Володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше, володіння рухо-моторними навичками у виконанні різних видів техніки.	мод. 7-8
	Усвідомлене володіння аплікатурними навичками, здатність до оптимального вибору аплікатури.	мод.7, т.1 мод.8, т.1

	Володіння піаністичними засобами виразного інтонування; прийомами виконання різних видів фактури, звуковим співвідношенням мелодії та акомпанементу.	мод.7-8
	Володіння навичками педалізації в творах різних жанрів і стилів.	мод. 7-8
	Здатність до аналізу форми музичного твору, вміння визначати межі основних розділів, вміння відтворювати різні емоційні стани в контрастних темах творів великої форми.	мод.7, т.3-4 мод.8
	Здатність до самостійного освоєння музичного репертуару школи та дитячого закладу, спираючись на засвоєні художньо-виконавські навички (метроритм, музичну пам'ять, чуття форми, музикальність, образне мислення).	мод.7, т.1-2
	Знання жанрово-стильових особливостей музики, здатність до яскравого та образного відтворення музичного репертуару.	мод. 7-8
	Здатність до слухового самоконтролю, до самоаналізу, готовність до самовдосконалення.	мод. 7-8

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- вміти творчо вирішувати нестандартні завдання в професійній діяльності (ОПП, ПРН3) ;
- проводити музичні заняття / уроки музичного мистецтва в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, аналізувати їх щодо досягнення мети і завдань, ефективності застосованих форм, методів, засобів і технологій (ОПП, ПРН5) ;
- інтегрувати складні професійні уміння гри на музичних інструментах, співу, диригування, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію) (ОПП, ПРН12) ;
- використовувати професійно-профільовані знання, уміння і навички в галузі професійної діяльності (ОПП, ПРН13) ;
- виявляти здатність до професійного лідерства, розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізації в професійній діяльності(ОПП, ПРН17) ;
- популяризувати музичне мистецтво в процесі різноманітної художньо-просвітницької діяльності(ОПП, ПРН18) ;

- вміти грамотно, професійно вірно читати текст музичних творів, здатність зрозуміти, розкрити авторський задум та донести його до слухача;
- вміти творчо інтерпретувати музичні твори на основі їх музикознавчого аналізу, вміти застосовувати власний досвід для пошуку виконавських рішень;
- вільно володіти грою на музичному інструменті (фортепіано), демонструвати засвоєні художньо-виконавські навички (володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше, чуття форми, музикальність, образне мислення тощо);
- застосовувати традиційні та інноваційні методики навчання в процесі музичної освіти дітей дошкільного та шкільного віку;
- вміти підбирати музичний репертуар з метою подолання наслідків стресу у дітей в умовах війни.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем IV курс		Усього	Аудиторні				Підготовка до складання підс. контролю
			Лекції	Практичні	Контроль знань	Самостійна робота	
Змістовий модуль 7. Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів							
1	Удосконалення фортепіанних навичок в процесі вивчення музичних творів з педагогічного репертуару.	12		10			2
2	Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з педагогічного репертуару.	14		10	2		2
3	Розвиток інтерпретаторських умінь у роботі над поліфонічними творами, творами великої форми.	17		14			3
4	Робота над стилістичними особливостями поліфонічних творів і творів великої форми.	17		12	2		3
	Разом	60		46	4		10
Змістовий модуль 8. Розвиток виконавської майстерності							
1	Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми.	15		10			5
2	Акумуляування художньо-виконавських умінь та навичок.	15		8	2		5
3	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.	15		10			5
4	Вирішення завдань цілісного виконання творів індивідуальної програми.	15		8	2		5
	Разом	60		36	4		20
	Усього	120		82	8		30

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 7

Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів

Тема 1. Удосконалення фортепіанних навичок в процесі вивчення музичних творів з педагогічного репертуару.

Навички використання набутих знань про форму, характер, динаміку розвитку фортепіанних творів процесі розучування творів з педагогічного репертуару. Розуміння значення тембрального забарвлення, жанрової характеристики, метро-ритмічної організації даних творів.

Література: основна [2, 3]; додаткова [1,3,4]

Тема 2. Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з педагогічного репертуару.

Робота над технічно досконалим і художньо-виразним виконанням музичних творів з педагогічного репертуару. Створення декількох виконавсько-інтерпретаторських рішень відповідно до специфіки музичного сприйняття школярів різного віку. Розвиток навичок поєднання музично-виконавського та вербального компонентів музично-педагогічної діяльності.

Література: основна [2, 3]; додаткова [1,3,4]

Тема 3. Розвиток інтерпретаторських умінь у роботі над поліфонічними творами, творами великої форми.

Розвиток поліфонічного мислення, його взаємодії з виконавськими прийомами. Удосконалення вмінь опановувати драматургію розвитку музичного образу у творах великої форм. Пошук декількох варіантів інтерпретації та винайдення власного інтерпретаторського рішення в процесі розучування творів з індивідуальної програми.

Література: основна [1, 4,5]; додаткова [1,2]

Тема 4. Робота над стилістичними особливостями поліфонічних творів і творів великої форми.

Знання специфіки відтворення у фортепіанних творах різних стильових і жанрових закономірностей і характеристик, притаманних різним епохам. Оволодіння вмінням трактувати мелізми у творах різних епох.

Література: основна [1, 4,5]; додаткова [1,2]

Змістовий модуль 8

Розвиток виконавської майстерності

Тема 1. Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми.

Пошук оптимальних шляхів набуття технічної свободи. Опрацювання технічно важких елементів, зокрема, пасажів, акордів, октав різними піаністичними прийомами та способами. Вирішення завдань розширення динамічних можливостей звучання інструменту, винайдення необхідної звукової палітри. Удосконалення навичок педалізації. Оволодіння фактурою творів, опанування логіки слідування фраз, аплікатурна визначеність.

Література: основна [1, 4,5]; додаткова [1,2]

Тема 2. Акумуляція художньо-виконавських умінь та навичок. Вміння виконувати музичні твори з індивідуальної програми досконало технічно та художньо-виразно у відповідності до стилю. Формування творчого підходу до виконання музичних творів, розвиток артистичних умінь. Вміння реалізовувати художній задум музичних творів в концертному виступі. Формування здатності яскраво проявляти виконавську емоційність (експресію), артистичні якості, здатність перевтілення тощо.

Література: основна [1, 4,5]; додаткова [1,2]

Тема 3. Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.

Формування уявлень про специфіку музично-образного відтворення світу, використання власного емоційно-естетичного досвіду для створення художнього образу фортепіанного твору. Вміння створювати певний емоційний настрій для кращого відтворення змісту музичного твору.

Література: основна [1, 4,5]; додаткова [1,3,4]

Тема 4. Вирішення завдань цілісного виконання творів індивідуальної програми.

Робота над формою музичного твору, чітке визначення його драматургічного плану. Розвиток навичок сценічної витримки та вмінь реалізовувати художній задум музичного твору в умовах публічного концертного виступу. Пошук шляхів подолання негативних емоційних станів (естрадного хвилювання) та емоційної нестійкості в умовах концертного виступу.

Література: основна [1, 4,5]; додаткова [1,2]

6. Форми контролю та критерії оцінювання

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студента

Вид діяльності студента	Кількість балів за одиницю	Модуль 7		Модуль 8	
		Кількість робіт	Максимальна кількість балів	Кількість робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять (заняття парами)	1	23	23	18	18
Робота на практичному занятті	10	23	230	18	180
Виконання завдань для самостійної роботи	5	-	-	-	-
Виконаннямодульної роботи	25	2	50	2	50
Разом		303		248	
Коефіцієнт (залік) 3.03				Допуск до екзамену коеф. 4.13	

6.2 Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі **поточного** та **підсумкового (модульного)** контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;

- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з

урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий (модульний) контроль здійснюється у вигляді виконання сольної програми на контрольному занятті, на академічному концерті, в окремих випадках виступ у загальному концерті або на конкурсі теж може бути зарахований як підсумковий контроль. При підготовці студентів до складання підсумкової атестації контрольні заходи відбуваються у вигляді попередніх прослуховувань програми.

Критерії оцінювання роботи студента на практичному занятті

Оцінка	Рівень	Визначення
10	Високий	Студент демонструє вичерпну самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі заняття вміє самостійно аналізувати проблему та шукати шляхи її вирішення.
9		Студент демонструє добру самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано лише з незначною кількістю зауважень, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі роботи на занятті виявляє гнучкість, швидко засвоює нові навички та вміє їх закріпити.
8	Достатній	Студент демонструє належну підготовку до заняття, виявляє достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, але окремі фрагменти музичних творів йому даються важко. В процесі роботи на занятті потребує контролю з боку викладача, проте здатний до належного самоконтролю.
7		Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей, які він не може виявити та виправити самостійно. Достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, проте під час роботи на занятті студент здатний засвоїти нові вміння та навички під наглядом викладача. Середній рівень самоконтролю.

6	Середній	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які він не може виявити та виправити самостійно. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває труднощі, проте здатний їх засвоїти під наглядом викладача. Низький рівень самоконтролю.
5	Низький	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які виявляють недостатній рівень самоконтролю у виконанні домашнього завдання. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.
1-4		Фрагментарне виконання домашнього завдання. Початковий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, відсутність навичок самоконтролю. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.

6.3 Форми проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання

У 7-му семестрі підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, який проводиться у формі академічного концерту. Індивідуальна програма заліку повинна включати 2 твори:

- поліфонія;
- твір для слухання з педагогічного репертуару.

У 8-му семестрі підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену та передбачає концертне виконання індивідуальної екзаменаційної програми до підсумкової атестації. Індивідуальна програма складається з 3-х творів:

- поліфонія
- твір великої форми (сонатне allegro, класичні варіації, рондо);
- п'єса.

Викладач здійснює диференційований підхід до складання програми у відповідності з рівнем музичної підготовки, здібностей та особливостей кожного студента. Виконання студентом екзаменаційної програми демонструє вміння використовувати засоби фортепіанної техніки для реалізації завдань музично – художньої виразності у творах, різних за стилем, змістом, жанром.

Основним критерієм оцінювання виступу студента є вірне відтворення авторського тексту, художня та емоційна виразність, володіння технічними навичками гри на фортепіано. При цьому слід враховувати присутність виконавської культури студента, рівень його музичного мислення, динаміку його особистих досягнень на шляху просування до виконавської майстерності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ЕКЗАМЕНІ

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
36-40	Відмінно	Довершене художнє виконання фортепіанних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності; стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту.
33-35	Дуже добре	Художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності; стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту.
30-32	Добре	Програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності; незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту.
27-29	Задовільно	Програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього. Технічно недосконале, невпевнене виконання всіх творів програми.
24-26	Достатньо	Виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності. Цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових, інтонаційних, темпових та інших недоліків.
1-23	Незадовільно	Відсутність цілісного виконання програми; виконання музичних творів зі значними художньо – технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності.

Шкала відповідності оцінок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Навчально-методична карта дисципліни «Основний музичний інструмент»

IV курс

Разом – 120 год.: практичні заняття – 120 год. Підготовка до складання підсумкового контролю – 30 год.

Вид контролю – залік, екзамен. Підсумкова атестація.

VII семестр

VIII семестр

Модулі	Змістовий модуль 7				Змістовий модуль 8			
Назва модуля	Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів				Розвиток виконавської майстерності			
К-ть годин	10	10	14	12	10	8	10	8
Теми занять	Удосконалення Фортепіанних навичок у процесі вивчення музичних творів з педрепертуару	Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з педрепертуару	Розвиток інтерпретаторських умінь у роботі над поліфонічними творами, творами великої форми	Робота над стилістичними особливостями поліфонічних творів і творів великої форми	Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми	Акумуляція художньо-виконавських умінь та навичок	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту	Вирішення завдань цілісного виконання творів підсумкової атестації
Самостійна робота	-	-	-	-	-	-	-	-
Модульний контроль	-	2 год	-	2 год	-	2 год	-	2 год
Підготовка до складання підсумкового контролю	2	2	3	3	5	5	5	5
Підсумковий контроль	ЗАЛІК				ЕКЗАМЕН ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ			

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) :

1. Буцяк В.І., Турко Н.Є. Розвиток фортепіанної техніки на початковому етапі навчання: Навчально-методичний посібник/ В.І.Буцяк, Н.Є.Турко. – Рівне: РДГУ, 2017. -59с.
2. Масол Л.М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу/ Л.М.Масол – К.: Генеза, 2018. – 206 с.
3. Новосядла І.С. Методологія викладання спеціального інструмента (фортепіано) у вищому навчальному закладі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів / І.С.Новосядла – Івано-Франківськ: Ярина, 2017. – 28 с.
4. Смалько М.Ф., Яковенко Л.П. Самостійна робота у фортепіанному класі: Навч. посібник / М.Ф.Смалько, Л.П. Яковенко. – Рівне: О.Зень, 2016. -104 с.
5. Стотика І. Г., Власенко Е. А. Основи викладання гри на фортепіано : Навч. посібник / І.Г.Стотика, Е.А.Власенко. – Мелітополь, 2020 р. –93 с.

Додаткова:

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник / Л.І.Гаркуша, О.С.Економова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100 с.
2. Лісовий В.А., Мельничук Я.М., Бойчук І.І. Основний музичний інструмент (фортепіано): Навчально-методичний посібник /В.А.Лісовий, Я.М.Мельничук, І.І.Бойчук. - Чернівці: Рута, 2015. – 69 с.
3. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва: Навчально-методичний посібник / А.М.Михалюк.- К.:Ліра-К, 216.- 220с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. – 188 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2016. - 274с.